

ارائه راهکار های کالبدی برای ارتقاء تعاملات اجتماعی در میدان های شهری

دکتر علی علایی¹، محمد بشیری مشتاق²، پرستو غفاری³، الهام کههرایان⁴

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد سما واحد کرمانشاه و مدیر گروه معماری علوم و تحقیقات کرمانشاه

دانشجوی کارشناسی ارشد معماری واحد علوم و تحقیقات کرمانشاه

دانشجوی کارشناسی ارشد معماری واحد علوم و تحقیقات کرمانشاه

دانشجوی کارشناسی ارشد معماری واحد علوم و تحقیقات کرمانشاه

چکیده

میدان به عنوان یک فضای شهری، یکی از مهم ترین مکان هایی است که محل برخورد های چهره به چهره و عرصه تعاملات اجتماعی شهر وندان به شمار می رود. وجود بحران ترافیک وسایل نقلیه، باعث کمبود شدید فضای عمومی با قابلیت پذیرش تعاملات اجتماعی شده است. با توجه به افزایش روز افزون مسیر های سواره در شهر های مدرن امروزی و نیز افزایش تراکم در ساخت و ساز بلند مرتبه ها، سیمای شهر های کنونی به صورت هم جواری ساختمان های بلند و بی روح که بعضاً توسط مسیری خشک و آسفالت به نام خیابان بریده شده است، تعریف می گردد. این در حالی است که با توجه به فشار های روانی روزمره، نیاز به فضا هایی برای برقراری ارتباط بیشتر با طبیعت، انسان و فضای باز، بیش از پیش احساس می گردد و این میدان های پر ارزش طی دهه های گذشته در اثر بی توجهی رونق سرزندگی خود را از دست داده اند. مقاله حاضر بر آن است با هدف بررسی مفهوم فضای شهری، مراحل و ابعاد مختلف تجلی کالبد شهری در تعاملات اجتماعی را با مطالعه میدان های شهری مورد بررسی قرار داده و راهکار های کالبدی برای طراحی این فضا های شهری، به منظور تقویت تعاملات اجتماعی شهر وندان ارائه داده است. روش پژوهش از نوع تفسیری - تحلیلی است و برای گردآوری مطالب از مطالعات کتابخانه ای و منابع اطلاعاتی الکترونیکی و چاپی استفاده شده است. میدان شهری مطلوب که با شناخت صحیح و برنامه ریزی دقیق طراحی شده باشد، یک فضای باز شهری است که محل رفت و

آمد، مکث و توقف، استراحت، به سر بردن اوقات و مرادوات اجتماعی هست. از مهم ترین راه کار های این مقاله می توان به ساماندهی کاربری های متنوع به لحاظ زمانی، طراحی فضا های نمایشگاهی موقت جهت فروش عرضه کالا و طراحی مبلمان های متناسب با نیاز های ساکنین اشاره کرد.

واژه های کلیدی: فضای شهری، کالبد، کالبد شهری، تعامل اجتماعی، میدان، میدان شهری.

1- مقدمه

فضا های شهری آن دسته از فضا های باز عمومی موجود در شهر هستند که بستر تعاملات اجتماعی می باشند. این فضا ها در گذشته از لحاظ کار کردی و کالبدی از کارایی مناسبی برای زندگی برخوردار بوده اند، در حالی که در دوره معاصر برخی از انواع بسیار مهم فضا های شهری مانند میدان ها و خیابان ها فاقد کارایی لازم برای زندگی شهری هستند و شواهد حاکی از آن است که نقش ارتباطی آنها به صورت مهم ترین کار کرد و در برخی موارد تنها کار کرد آن ها در آمده است و در شهر های بزرگ با وجود آن که مردم در طول روز برای جا به جایی در این گونه فضا ها حضور دارند، اما به سبب وجود انواع آلودگی ها از قبیل آلودگی هوا، آلودگی صوتی و ازدحام و همچنین فقدان فعالیت های اجتماعی، حضور در این فضا ها برای آنان نه تنها خوشایند نیست، بلکه از آنها گریزان نیز هستند. علاوه بر این، امروزه فضا های شهری بسیار مناسبی برای بسیاری از فعالیت های مهم اجتماعی وجود ندارند. به عنوان مثال در گذشته در هر دوره تاریخی در پایتخت و شهر های بزرگ و مهم، یک میدان حکومتی - عمومی وجود داشت که بسیاری از جشن ها و مراسم اجتماعی، مذهبی و ملی در آن برگزار می شد. بسیاری از این میدان ها دارای فضای محصور طراحی شده بودند و این در حالی است که میدان های معاصر از لحاظ کالبدی فاقد بدنه ای مخصوص به خود هستند و آن را می توان فضای باز محصور بین ساختمان های گوناگون و مستقل از یکدیگر دانست. علی رغم وجود خاطرات جمعی مردم از فضا های